

№ 155

14.05.2020

Верховна Рада України

**Комітет з питань паливно-
енергетичного комплексу,
ядерної політики та
ядерної безпеки**

вул. Грушевського, 5

м. Київ, 01008

**Голові Комітету з питань
паливно-енергетичного
комплексу, ядерної
політики та ядерної
безпеки**

Герусу А. М.

Щодо Фонду зняття з експлуатації

Шановний Андрію Михайловичу!

В Україні станом на 2020 рік працює п'ятнадцять атомних реакторів. Вони спроектовані, і більшість з них – збудовані, у радянський час. Їх проектний термін експлуатації складає 30 років. До кінця 2020 р. закінчуються проектні терміни експлуатації дванадцяти енергоблоків атомних електростанцій (АЕС) України. Не зважаючи на те, що чинною Енергетичною стратегією України до 2035 року заплановане продовження терміну їх служби, і десять енергоблоків уже мають нові ліцензії на роботу до 2023-2037 рр., підготовку до їх остаточної зупинки та зняття з експлуатації (ЗЕ) потрібно здійснювати вже на етапі експлуатації. До моменту зупинки кожного енергоблоку АЕС мають бути накопичені достатні фінансові ресурси, розроблені і затверджені детальні плани (проекти) для забезпечення безпечного зняття енергоблоків АЕС з експлуатації.

Діяльність із ЗЕ енергоблоків АЕС регламентується Законами України «Про використання ядерної енергії та ядерну безпеку», «Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки», Постановою КМУ № 594 від 27 квітня 2006 року, іншими нормативно-правовими актами та документами.

Одним із ключових нормативних документів у цій галузі є **Концепція зняття з експлуатації діючих атомних електростанцій України (далі – Концепція ЗЕ)**, підготовлена, серед іншого, на підставі угоди між Урядом України та Європейським

Співтовариством, та затверджена Наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України № 798 від 10.12.2015.

Цей документ відображає основні аспекти діяльності зі ЗЕ, основні положення стратегії ЗЕ, містить оцінку трудових та фінансових витрат на ЗЕ атомних електростанцій, базуючись на наявному на час розробки Концепції рівні знань і уявлень про ЗЕ атомних електростанцій.

Проаналізувавши чинну Концепцію ЗЕ діючих атомних електростанцій України ми дійшли наступних висновків:

1. Розмір відрахувань до фондів ЗЕ та поводження з РАВ базується на застарілих показниках і нереалістичних сценаріях розвитку сектору атомної енергетики.

Чинна Концепція ЗЕ діючих атомних електростанцій України містить оцінку витрат на ЗЕ діючих АЕС, що базується на застарілій інформації та макроекономічних показниках, що втратили свою актуальність. Так, зокрема, фінансові оцінки ґрунтуються на цінах базового 2012 року, курс долару США прийнятий рівним 7,993 грн/USD станом на 31 грудня 2012 року, а розмір мінімальної заробітної плати – 1134 грн/місяць.

2. Кошти Фонду зняття з експлуатації знецінюються та не використовуються для підготовки енергоблоків АЕС до ЗЕ.

Кошти фінансового резерву на ЗЕ АЕС України зараховуються до спеціального фонду Державного бюджету України. Як зазначено у протоколі № 3 від 01.02.2017 засідання Наглядової Ради із здійснення контролю за використанням та інвестуванням коштів фінансового резерву на ЗЕ АЕС (далі – Наглядова рада ЗЕ), «існуючий на сьогодні механізм придбання Міненерговугілля державних цінних паперів не працює і не дозволяє здійснювати захист коштів фінансового резерву від інфляційних процесів з моменту створення фінансового резерву». Станом на березень 2019 року у Міненерго на опрацюванні проект Закону України «Про внесення змін до бюджетного кодексу України, щодо захисту коштів фінансового резерву, призначеного для зняття з експлуатації ядерних установок від інфляції», проте станом на травень 2020 року законопроект не було передано на розгляд до центральних органів виконавчої влади.

Не зважаючи на ряд кроків, ініційованих та здійснених Наглядовою радою Фонду ЗЕ за останні роки та рекомендації Консультанта зі зняття з експлуатації:

- Не було запроваджено дієвих механізмів захисту коштів Фонду від інфляції та використання їх на фінансування заходів із підготовки до ЗЕ енергоблоків АЕС;
- Не було ініційовано процесу перегляду “Концепції зняття з експлуатації діючих АЕС України”

Перегляд Концепції ЗЕ атомних електростанцій України передбачений кожні 6 років¹. Зважаючи на суттєві зміни у макроекономічних показниках (майже трикратне зростання курсу євро та розміру мінімальної заробітної плати), а також тривалий термін, необхідний для розробки та затвердження переглянутої Концепції, **звертаємось із пропозицією ініціювати перегляд Концепції ЗЕ діючих атомних електростанцій України вже у 2020 році.** Це дозволить швидше збільшити рівень відрахувань для забезпечення ЗЕ АЕС України. Пришвидшити накопичення коштів на ЗЕ АЕС України особливо важливо, зважаючи на те, що станом на 1 січня 2020 р. у фінансовому резерві на ЗЕ було накопичено лише 5096,468 млн. гривень² (близько 190 млн. доларів США), тобто сума, яка є недостатньо на ЗЕ навіть 1 енергоблоку типу ВВЕР-440 Рівненської АЕС.

Закликаємо Комітет з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки посприяти якнайшвидшому розгляду Закону України «Про внесення змін до бюджетного кодексу України, щодо захисту коштів фінансового резерву, призначеного для зняття з експлуатації ядерних установок від інфляції» для захисту коштів Фонду зняття з експлуатації та посприяти початку процесу перегляду Концепції зняття з експлуатації діючих атомних електростанцій України».

Про результати розгляду цього звернення просимо повідомити у встановлені законодавством терміни за адресами: ГО «Екодія», а/с 26, Київ, 01032 та на електронну адресу oz@ecoact.org.ua

З повагою,
Виконавча директорка
ГО «Центр екологічних ініціатив Екодія»

Гозак Н.О.

Вик.
Заїка О.Ю.
oz@ecoact.org.ua